

Høyesterett

04.04.2025

Støtteskriv til anke over dom for sivil ulydighet

Borgarting Lagmannsretts [avgjørelse](#) av 28. mars 2025¹ ankes på grunnlag av lovanvendelse, samt bevisvurdering under skyldspørsmål. Dommen tilfredsstillende ikke kravene til den juridiske metode, men bygger på rettskilder som overser prinsipielle og reelle hensyn, og retten til rettferdig rettsak (EMK artikkel 6) og effektivt rettsmiddel (EMK artikkel 13) krever ny behandling.

Feil bevisbedømmelse og lovanvendelse

Når det gjelder bevisbedømmelsen og lovanvendelsen, begår lagmannsretten et kollektivt justismord når den finner tingrettens behandling «klart riktig» på spørsmål om siktede skal domfelles for overtredelse av straffeloven § 231. Forsvaret har anført at siktede må frifinnes fordi straff utgjør et konvensjonsstridig inngrep i EMK artikkel 8, og lagmannsretten kan ikke vise til HR-2022-731-A for betydningen av artikkel 8. Lagmannsretten kan heller ikke vise til at «domfeltes klage til EMD ble avvist som "manifestly ill-founded" ved enedommeravgjørelse 29. september 2022» som avvisningsgrunn, eller at «domstolene skal ta stilling til gjeldende rett, ikke generell narkotikapolitikk». Slike påstander avslører grov inkompetanse eller korrupsjon, og domstolene må ta et oppgjør med en juridisk tradisjon som beskytter forbudspolitikken for enhver pris.

«Enhver pris» er ingen overdrivelse. Dommen er vitnesbyrd om hva det koster å beskytte keisere uten klær, for forsvaret har ikke bedt retten om å avgjøre ruspolitikk generelt. *Vi ber ikke domstolen om å befatte seg med åpningstider, kvalitetssikring og andre handelsreguleringer, men om ta ansvar for misbruk av straff på rusfeltet.*

Forsvaret ber om dette fordi jurister har sviktet ansvaret for rettsutvikling siden Andenæs i 1994 påpekte at forbudet var et uegnet middel i målet om et narkotikafritt samfunn og

¹ 25-013403AST-BORG/04

etterlyste en analyse som vektla kontrollomkostningene. Det var på denne tiden klart at kuren var verre enn sykdommen, og juss som fagfelt hadde ansvar for å rydde i en politisk prosess på villspor, men ingenting skjedde. Riksadvokat Rieber-Mohn insisterte på kriminalisering, uavhengig av resultat, og det hjelp ikke at Straffelovkommisjonen i 2002 konstaterte at kriminalisering var uforenelig med strafferettens prinsipper og anbefalte domstolskontroll. Innen da hadde forbudet korrumpert juss slik at maktmidler, budsjetter, og prestisje ble prioritert på bekostning av rettighetsjuss, og selv Advokatforeningen motsatte seg nytenkning. Professor i kriminologi Ragnar Hauge [beskrev](#) i 2008 mangelen på debatt som «et demokratisk problem», men Høyesterett ville ikke tilby et effektivt rettsmiddel i 2010, når narkotikaforbudet endelig ble utfordret i domstolene. Det samme året som redernes økonomiske rettigheter fikk rettens oppmerksomhet, ble rusbrukernes frihetsrettigheter oversett, til tross for at frihetsrettigheter har krav på bedre beskyttelse og lovgiver utvilsomt hadde sviktet ansvar.

Høyesterett var i 2010 og 2011, når forbudet ble utfordret for andre gang, ikke enig i at lovgiver hadde sviktet ansvar. Ot.prp nr. 22 (2008-2009) side 93 og 94 ble i stedet brukt av Riksadvokaten og domstolene som bevis på forbudets legitimitet, på samme måte som Innst. 612 L (2020–2021) side 7 i HR-2022-731-A ble brukt for å bekrefte det samme.² Hver gang domstolene mottar en grunnlovsutfordring, ser domstolene vekk fra en stadig større mengde fagarbeid som kobler ruspolitikken til fortidens vilkårlige forfølgelse og henviser til fasadebegrunnelsene i slike dokumenter. Aldri tillates gjennomgang av argumentene, ei heller blir påstander om varige og systematiske krenkelser belyst. Fra dom til dom brukes rettskilder som ikke holder mål, og så lenge HR-2022-731-A rettferdiggjør straff på rusfeltet svikter rettsvesenet.

Rettsløshet og HR-2022-731-A

Det sier mye om den skade som ruspolitikken har gjort på lov og rett at likhetsprinsippet opprettholder kriminalisering. HR-2022-731-A ser bort fra prinsippet om ingen straff uten skyld og forkaster rettighetsjuss for at forbudet skal bestå. Jo mindre problematisk rusbruk, desto høyere blir strafferammen, men ingen rettighetsanalyse skal ta utgangspunkt i lovgivers signal. I den grad et politisk flertall får bestemme utkommet av en rettighetsanalyse, risikerer domstolene å videreføre vilkårlig forfølgelse, og Rusreformutvalget dokumenterte i 2019 at offentlig panikk hadde formet ruspolitikken. Høyesterett burde derfor visst bedre, og hadde dommerne gjort jobben sin ville forholdsmessighetsanalysen vært gjort på ruspolitikken generelt og ikke overlatt til den enkelte dommer. Domstolen ville ikke tatt for gitt at forbudet

² Det er verdt å legge merke til at Høyesterett i denne forbindelse overser kognitiv dissonans, for når samtlige av komiteens medlemmer på side én i Innst. 612 L (2020–2021) er enige om at «Rusreformen er en erkjennelse av at rusproblematikk i hovedsak er en helseutfordring og med det et anliggende for helsetjenesten, og ikke for justissektoren», på hvilket grunnlag vil flertallet videreføre straff? Hvis rusproblematikk ikke er jussens område, hvorfor opptar narkotikalovbrudd 40 prosent av lovbruddene som behandles av tingrettene?

oppfylte et legitim formål kun fordi den uttalte intensjonen var god, men hadde undersøkt om mål og middel var rasjonelt begrunnet. En prinsipiell gjennomgang av ruspolitikken funksjon og konsekvens ville vist om statens menneskerettslige forpliktelser var ivarettatt, men HR-2022-731-A tilbyr ingen reell analyse. Løgn og bedrag beskyttes i stedet slik at budsjetter, maktmidler, og prestisje kan bestå, men for hver gang den politiske prosessen svikter og domstolene ikke reagerer forringes lov og rett. For hver gang prøvesretten ikke anerkjennes, blir det også mer opplagt at domstolenes uavhengighet er truet – og rettsløshet eksponeres.

Dette er drivkraften bak sivil ulydighet på rusfeltet. Domstolenes plikt til å kontrollere lovgiver er klar, men systemtro jurister vil heller beskytte ukultur enn å ta ansvar for rettssikkerheten. Dette mønsteret har gjentatt seg i flere tiår. Vi så det i tingretten og lagmannsretten, og det gjentok seg når Høyesterett i HR-2022-731-A vurderte om domfellelse for overtredelse av straffeloven § 231 er i strid med Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Ifølge tingretten er spørsmålet «grundig prøvd av Høyesterett», men hadde spørsmålet om et legitim formål blitt «grundig prøvd», ville Høyesterett veid fordeler og ulemper ved forbud opp mot regulering. Domstolen ville vurdert etterspørsel, sosial aksept, tilgjengelighet, og kontrollomkostninger fra 1960-tallet til i dag. Det ville blitt klart at forbud ikke er et egnet redskap for å nå målet om et narkotikafritt samfunn og at mindre inngripende tiltak er bedre egnet til å beskytte samfunnet, og individets rett til frihet ville vunnet frem. Prinsipper som må veie tungt om en liberal rettsstat skal bestå ville påtvunget et oppgjør med 60 års feilinvestering i straff, og Andenæs hadde fått rett i at ettertidens dom over ruspolitikken ble vond. En slik analyse ville vært knusende for forbudstilhengerne, men den hadde reddet jussen fra stadig hardere medfart. Jo lenger en slik analyse utsettes, desto mindre blir det igjen av rettsstaten, for HR-2022-731-A tilbyr ingen uavhengig, upartisk, og kompetent vurdering av spørsmålet om forbudet oppfyller et legitim formål. Alt Høyesterett gjør i denne dommen er å vise til politiske motforestillinger som bevis på at forbudet kan forsvares. Så lenge et politisk flertall vil straffe på tilbakeviste premisser, aksepterer Høyesterett lovgivers vilje, men for å avgjøre om forbudet oppfyller et legitim formål, holder det ikke å vise til at et flertall på Stortinget stemte ned rusreform.

Høyesterett svikter rettsstaten ved å konkludere slik i HR-2022-731-A. Sett fra Grunnlovens perspektiv er domstolens viktigste oppgave å beskytte svakerestilte grupperinger mot statlige overgrep, men heller enn å gjøre en analyse som kan avsløre vilkårlig forfølgelse, beskyttes maktmisbruk. Fordi ideen bak lovgivningen er vern om folkehelsen, og en slik intensjon er legitim, godtas statens forsikringer om at forbudet er nødvendig, mens 100 år med samlet forskning som viser vilkårlig forfølgelse og svikt i ledelse ignoreres. Det er derfor forsvaret i [bevisoppgaven](#) ba om 15 dager i retten. Dokumentarfilm og vitner ville avslørt at forbudets opprinnelse lå i en ambisjon om sosial kontroll, at kriminalisering ikke har hatt signaleffekten som staten ønsker, og at ruspolitikken representerer et varig og systematisk angrep mot sivilbefolkningen. Retten til å fremme bevis er klar, men inkompetente eller korruperte

dommere vil ikke tilby et effektivt rettsmiddel. Fordi «domstolene skal ta stilling til gjeldende rett, ikke generell narkotikapolitikk», kan verken tingretten, lagmannsretten eller Høyesteretts ankeutvalg se at det utgjør en saksbehandlingsfeil at siktede ble nektet å føre Riksadvokaten, Justisministeren, og andre ansvarlige for straff og ruspolitikk som vitner, men slik argumentasjon er [forræderi](#) mot Grunnloven.

Sivil ulydighet har demonstrert at domstolenes uavhengighet er truet av jurister som vektlegger politisk spill på bekostning av forpliktelsen til effektiv minoritetsbeskyttelse, og godt mulig vil Høyesterett også denne gang legitimere straff ut fra et politisk flertall. Allikevel kan ikke Høyesterett gjøre det uten å svikte forpliktelser til forfulgte grupperinger, for siden Straffelovkommisjonens utredning har det vært klart at begrunnelseskravet for straff ikke er oppfylt. Derfra hadde Justisdepartementet plikt til å utrede mindre inngripende tiltak, men regjeringen avviste nytenkning. Johs Andenæs [påpekte](#) at Justisminister Dørum «snakker før han tenker», men Høyesterett beskyttet ruspolitikken fra konstitusjonell kontroll i 2010 og 2011. Begge ganger gjorde forsvarsadvokat John Christian Elden klart at straffefrihetsgrunner ikke var tatt hensyn til, og siden har flere hundretusen saker vært gjennom rettsapparatet. *Samtlige av disse straffereaksjonene er konstitusjonelt omstridt.* Menneskerettighetene får ikke vekt den dagen myndighetene anerkjenner dem, men når forfulgte gjør gjeldende rettsstatens beskyttelse, hvilket er 17 år siden. I 17 år har domstolene sviktet, for mens Norge har hatt justisministere som snakker uten å tenke, har domstolene vist til statens skjønnsmargin når de skulle kontrollert at lovgiver følger forskning og rettsprinsipper.

Det spiller nemlig ingen rolle om «flertallet var bekymret for signaleffekten»,³ og motsatte seg forslaget om avkriminalisering. Prop 92 L (2020-21) ugyldiggjør samtlige argumenter for straff, hvilket gir juristene ansvar for å korrigere en løpsk politisk prosess. Det manglende grunnlaget for kriminalisering ble bekreftet for 23 år siden av Straffelovkommisjonen; det ble gjentatt av Rusreformutvalget i 2019, og at et politisk flertall vil ha straff på tilbakeviste premisser betyr ikke at forbudet oppfylder et legitimt formål. Når et politisk flertall ikke vil innrette seg etter forskning og rettsprinsipper, er det i stedet et tegn på at den politiske prosessen har spilt fallitt. Det [betyr](#) at en totalitær ideologi har fått slikt grep at fornuft ikke når frem, og at domstolene vil stå i tyranniets tjeneste om ikke maktbalansen fungerer.

Dette er problemet. Siden 2008 har prøvesretten – et kjernepunkt i rettsstaten – vært ugyldiggjort av jurister som vektlegger maktens behov på bekostning av rettighetsjuss, og sivil ulydighet blir benyttet for å sikre Grunnloven. Rolleforståelsesutvalget påpekte en konflikt mellom styringsjuss og rettighetsjuss, samt at prioritet av styringsjuss på bekostning av rettighetsjuss var kilde til ukultur. Justisdepartementet har ansvar for å rydde opp, men vil ikke ta konsekvensene av kritikken, og det tilfaller domstolene å gi rettighetsjuss oppreisning. Det er dette som er saken. Juss som fagfelt har i 60 år blitt korrumpert av narkotikaforbudet,

³ HR-2022-731-A (38)

og HR 2022-731-A er et vitnesbyrd om hva det koster å forsvare keisere uten klær. Prisen er en rettsstat, og verken lagmannsretten eller Høyesteretts ankeutvalg kan opprettholde tingrettens dom uten å forverre jussens problem.

Utfordring for rettsstaten

I den grad et regulert marked er bedre egnet enn et kriminelt marked, kan ikke forbudet være forenelig med menneskerettighetene. Om jurister ser bort fra dette, vil domstolene [svikte](#) sitt samfunnsoppdrag, og det er ikke bare norske dommere som truer rettsstaten. Siden 2012 har EMD nektet å avgjøre om forbudet oppfyller et legitimt formål, og lagmannsretten finner ikke trygg grunn ved å vise til at domfeltes klage til EMD ble avvist som «manifestly ill-founded» ved enedommeravgjørelse 29. september 2022. Ettersom stadig flere land regulerer cannabis for å beskytte folkehelse, og FNs menneskerettighetsapparat anbefaler enkeltland å gå vekk fra kriminalisering, kan det umulig være «manifestly ill-founded» å bestride forbudet. Påstanden ugyldiggjøres av faktiske forhold, og EMDs enkeltdommer gjør i dommen av 29. september samme feil som norske dommere når de nekter bevisføring.

Det følger at kravet til effektivt rettsmiddel uteblir, og at Norge og EMD svikter forpliktelser til 700 millioner innbyggere under domstolens jurisdiksjon. Domstolens president forventes derfor å [igangsette](#) undersøkelser som skal sikre domstolens integritet. Gjøres ikke dette, må ministerkomiteen i Europarådet ta et oppgjør med systemisk ukultur. Tyskland, Malta, Nederland, Tsjekkoslovakia, Luxembourg og andre stater trenger en dom fra EMD som bekrefter at retten til privatliv inkluderer trygg tilgang til cannabis, for uten en slik dom tillater ikke EU regulering av cannabismarkedet. Pompidou gruppen og Europarådet har etterlyst handlekraft fra EMD og hadde domstolen utført oppdraget sitt hadde spørsmålet om forbud oppfyller et legitimt formål vært avklart i 2012. Fordi to enkeltdommere i EMD har [sviktet](#) denne oppgaven, fortsetter vilkårlig forfølgelse 13 år på overtid, og norsk rett kan ikke innta samme holdning som EMDs enkeltdommere uten å delta i tildekking av et massivt justismord. Heller enn å styrke den juridiske tradisjon som forgifter den vestlige sivilisasjons grunnlovsværn, må Høyesterett sørge for rettsutvikling på et lenge utsatt område, for det er ikke slik at «det må i første rekke være opp til EMD å utvikle konvensjonen».⁴ For å sitere professor Jørgen Aall, ligger etter norsk rett «kompetansen til å prøve lovens forhold til Grunnloven og konvensjonen hos de alminnelige domstoler, ikke egne forfatnings- eller forvaltningsdomstoler som i mange andre land. Og den ligger ikke bare hos Høyesterett; dommerfullmektigen i Grukkedal kan sette loven til side som stridende mot Grunnloven».⁵

Det er altså klart at Høyesterett – akkurat som tingrett og lagmannsrett – har ansvar for å sikre befolkningen mot vilkårlig forfølgelse og ledersvikt på eget initiativ, og gjøres ikke dette har et avgjørende ledd i maktbalansen sviktet. Titusener av nye skjebner vil kvernes gjennom

⁴ HR-2022-731-A (34)

⁵ Jørgen Aall, Rettsstat og menneskerettigheter (2011) s.92.

straffehjulet, i strid med forskning og rettsprinsipper, samtidig som en trussel mot rettsstaten blir avslørt.

Det er innen nå klart at det ikke finnes et fungerende rettssystem for de forfulgte på rusfeltet. Det sivile samfunn har forberedt en [sannhets og forsoningskommisjon](#) for å bøte på den skade som 17 års rettsløshet har gjort, men sivil ulydighet behandles som profittbasert kriminalitet for at systemet skal unngå å gå i seg selv. Det er en skam for Norge at [dommere](#) som Rikke Lassen ikke stanses av høyere rettsinstanser, men flere ganger har Høyesterett beskyttet jurister som truer Norges grunnlovsværn. Mens fokus for sivil ulydighet tidligere har vært å ivareta rettsikkerhet ved å bryte terskelverdiene, er poenget for fremtiden derfor å eksponere rettsløshet. Samtlige dommere og statsadvokater som har bidratt til å rasere 200 års rettshistorie vil bli eksponert gjennom en serie [utstillinger](#) gjennom sommeren, for det er svik mot Grunnloven når retten hevder at «domstolene skal ta stilling til gjeldende rett, ikke generell narkotikapolitikk».

Dommere som hevder dette kan ikke tro det selv. Riksrett er på sin plass for dommere som beskytter ruspolitikken fra konstitusjonell kritikk, for foruten Grunnloven og EMK, gjør Domstolskommisjonen, Straffelovkommisjonen, Rusreformutvalget, og Rolleforståelsesutvalget klart et ansvar for effektiv minoritetsbeskyttelse, og Høyesterett anerkjenner dette i HR 2022-731-A. *Om ikke domstolene skulle ta stilling til ruspolitikk, ville ikke Høyesterett begrunnet hvorfor straff på rusfeltet var i tråd med lovgivers skjønnsmargin, men det gjør landets øverste domstol. Om ikke domstolene skulle ta stilling til ruspolitikk, ville heller ikke tingrettsdommer brukt flere sider i dommen på å begrunne hvorfor straff på rusfeltet er forsvarlig, men det gjør altså tingretten.* Problemet er derfor ikke at ruspolitikken utfordres rettslig, men at domstolenes rettighetsanalyse er en ladet pistol mot de forfulgte. Heller enn å vektlegge 100 år med rapporter som bekrefter vilkårlig forfølgelse, fremstilles HR 2022-731-A som en autoritet, og fra dette utgangspunkt undergraves rettsstaten. Slik Høyesteretts rettighetsanalyse fungerer, kan ikke rettigheter sikres før [ekstremistiske](#) vinder går over av seg selv. Ubevissthet og primitive holdninger får styre så lenge makten vil, og ansvaret for forfulgte grupperinger forblir oversett. Det er derfor AROD åpnet en cannabiscafe på Bislett. Når domstolene skal vise til en rettighetsanalyse, må den gjøres langt bedre enn HR-2022-731-A, og både tingretten og lagmannsretten motsier seg selv ved å hevde at det ikke er domstolenes oppgave å kontrollere ruspolitikken, samtidig som HR-2022-731-A brukes som forsvar for straff. Slik juss gjør at rettsvesenet opererer uten prinsippene som et rettssystem avhenger av, og det må enten være inkompetanse eller korrupsjon som ligger bak dommernes beslutning.

Forsvaret ber derfor Høyesterett om å forlate et døende paradigme. Straff på tilbakeviste premisser er per definisjon vilkårlig, og HR-2022-731-A fremstår mer som et bestillingsverk fra Justisdepartementet enn et oppriktig forsøk på en rettighetsanalyse. Jo lenger Høyesterett utsetter et oppgjør desto verre er ringvirkningene, for det er feil når lagmannsretten hevder

at forsvaret vil belyse «spørsmål som er uten betydning for avgjørelsen, eller som er tilstrekkelig drøftet». Lagmannsretten forøker slik å legge ballen død for etterkrigstidens viktigste spørsmål, men avslører i stedet grov inkompetanse eller korrupsjon. Lagmannsretten gjør også feil ved å avise anklage om inhabilitet. Fordi «Dommeren ikke tok standpunkt til det menneskerettslige spørsmålet, men fremholdt at dette kunne belyses gjennom siktedes forklaring og forsvarers prosedyre», finner lagmannsretten objektivitetskravet overholdt, men hvordan ble «det menneskerettslige spørsmålet» belyst?

Kun i teorien kunne siktede og forsvarer belyse utfordringer knyttet til menneskerettighetene. I praksis ble bevis som støttet påstander om vilkårlig forfølgelse og svikt i ledelse avvist, og retten tillot ingen kontradiksjon. Rettergangsbot ble i stedet idømt etter at siktede motsa en dommer som tok rettsvesenet ned på tyranniets nivå, og lagmannsretten forvrenger virkeligheten når retten «bemerker at siktede hadde flere alternative ytringsmåter tilgjengelig for å fremme sitt syn». Slike formuleringer fritar ikke domstolene for ansvar, for siktede har prøvd alle alternative veier. Siden 2009 har Justisdepartementet, Helsedepartementet, Statsministerens kontor, Kontroll- og Konstitusjonskomiteen, Helse- og omsorgskomiteen, Justiskomiteen, samt samtlige politiske partier og enkeltrepresentanter på Stortinget blitt ansvarliggjort, men den politiske prosessen fortsetter på et konstitusjonelt sidespor. Derfra er riksadvokat, statsadvokater, og politi informert om forbindelsen til fortidens vilkårlige forfølgelse, og rundt 100 innlegg i den offentlige debatten har knyttet ruspolitikken til forbindelsen til fortidens heksejakt. Ingen av disse innleggene er imøtegått og heller ikke politi- og påtalemyndighet har fulgt opp ansvaret for rettsstaten. Cannabis ble derfor distribuert utenfor Stortinget i 2022 og Riksadvokatens kontor i 2023 slik at rettssystemet kunne aktiveres, men tiltale ble ikke tatt ut. Til tross for at Riksadvokaten i sitt høringsinnspill til rusreform tok avstand fra kriminalisering for å stå med rettsstatens prinsipper, og AROD kjemper for å gi prinsippene reell vekt, har ikke påtalemyndigheten bidratt til rettsutvikling. I stedet forblir brudd på terskelverdiene ignorert på bekostning av rettsvesenets autoritet, og dette var utgangspunktet for cannabiskafeen på Bislett.

Jo mer AROD har berørt en blindsoner, desto mindre vil lovgiver lytte og vanskeligere har det blitt å få innpass i den offentlige debatten. Når ikke heller påtalemyndigheten vil ta ansvar for rettssikkerheten ble løsningen en cannabiskafe, for slik håpet vi å redde rettsstaten. 30 år etter at Andenæs påpekte at pressen og narkotikapolitiet hadde formet debatten på feil premisser, sørger etablerte interesser for at den prinsipielle debatten som Andenæs etterlyste uteblir, og ideen var å fremme debatt og rettsutvikling. Riksadvokaten var [informert](#) i forkant at det ville bli en cannabiscafe i Oslo om ikke tiltale ble tatt ut for brudd på terskelverdier i forbindelse med tidligere markeringer, og det er et vitnesbyrd om rettighetsargumentets kraft at påtalemyndigheten ikke ville straffeforfølge. Siktede tok for gitt at cannabiskafeen skulle bringe et oppgjør med en blindsoner som har vært utsatt i 30 år, men så stor skade har forbudet har gjort at verken presse, politikere, politi- og påtalemyndighet, eller domstoler i etterkant har tatt ansvar for rettssikkerheten.

Tingretten og lagmannsrettens dom er eksempler på hva som oppstår når jurister ikke vil utføre samfunnsoppdraget. Fasadebegrunnelser, usannheter, og selvmotsigende juss benyttes for å beskytte ruspolitikken mot kritikk, selv om det er opplagt at lovgiver har sviktet fagansvar. *Det spiller ingen rolle om retten skjønner lovgivers innsats, for så lenge mindre inngripende tiltak utelukkes er ikke kriterier for grundighet, lojalitet, eller profesjonalitet ivaretatt. Det er i stedet domstolenes oppgave å beskytte mindretallet mot flertallets diktatur, og tingrettens og lagmannsrettens forsøk på å dekke over et mørkt kapittel er dømt til å slå tilbake.* I 17 år har staten utsatt forpliktelser til de forfulgte, men det er straffeansvar forbundet med ikke å etterforske eller belyse påstander om grove og systematiske krenkelser. Israelske ledere ble nettopp dømt på dette grunnlaget av ICC, og så lenge et effektivt rettsmiddel uteblir og overflatebegrunnelser sørger for straff, svikter Norge folkerettslige forpliktelser. Høyesterett har siden 2010 bidratt til det. Alt for lenge har domstolene utsatt debatten som Andenæs forsøkte å løfte frem, og feilen ved å vektlegge lovgivers signal i en rettighetsanalyse blir stadig mer åpenbar.

Siden rusreformens kollaps har ekstremister i regjering ønsket hjemler for mer maktbruk. Det spiller ingen rolle for regjeringen om slike hjemler er uten prinsipielt grunnlag, men stadig flere jurister [markerer](#) avstand fra et grunnlovsstridig prosjekt. Konflikten mellom fagfolk og politikere vil ikke bli mindre, og Høyesterett må enten støtte opp om de nye signalene om nulltoleranse fra lovgiver eller ta konsekvensene av forbudets manglende legitimitet. HR-2022-731-A, med sine terskelverdier, er uansett utdatert, og Høyesterett kan ikke se bort fra etiske utfordringer i straffesakskjeden uten å berede veien for en politistat – hvilket gjøres på egen risiko. Ingen er tjent med et rettssystem som svikter prinsippene landet bygger på, og når totalitære vinder blåser er det avgjørende at domstolene tilbyr kart og kompass. Uten prinsipiell grunn er det uansett begrenset hvor lenge justisministeren kan «snakke opp» tillit, og det blir stadig mer opplagt at Norge ikke har et fungerende rettssystem.

Det tilfaller Høyesterett å endre dette. Integriteten til rettsvesenet avhenger av jurister som evner å stå imot destruktive massebevegelser, og rettskildelæren er klar på både juss og utenomrettslige faktorerens betydning. I tillegg til lov, lovforarbeider, rettspraksis, myndighetspraksis, sedvaner, og rettsoppfatninger er reelle hensyn en sentral rettskildefaktor, og dette vil si vurderinger om resultatets godhet. Her kommer verdier og verdigrunnlag inn, hvilket tingretten og lagmannsretten overser, og dommen er ikke akseptabel i forhold til idealene i den juridiske metode.

Det er derfor klart at skyldspørsmålet må vurderes på nytt. Ileggelsen av 120 dagers fengsel og saksomkostninger gjør det mindre sannsynlig at andre vil stå opp mot urett, men det er ingen løsning å reagere med straff og bøter på sivil ulydighet. Rettssystemet må i stedet erkjenne behovet for nytenkning, ettersom systemets overlevelse avhenger av prinsipiell grunn. Det er dette forsvaret tilbyr. Mens ingen forskning støtter påstanden om at politiet trenger mer maktmidler, er det lett å [vise](#) at politiets innsats gjør vondt verre, for jo mer

maktmidler politiet får i narkotikakrigen, desto mer vold, død og utrygghet oppstår i nærmiljøet. Vi ser dette klart på tiden Arbeiderpartiet og Senterpartiet har vært i regjering. Behandlingsplasser legges ned, overdosetallene stiger, og volden i narkotikamarkedet øker. Ruspolitikken har i 60 år vært en vond historie om maktmennesker som posisjonerer seg på andres ulykke, og det er å håpe at innsikt når frem før domstolenes uavhengighet er en saga blott. For hvert år som går blir problemet med vilkårlig forfølgelse og svikt i ledelse mer åpenbart, og ettersom stadig flere land regulerer cannabis for å beskytte folkehelse må Norge ta et oppgjør med slik ukultur som tingretten og lagmannsretten representerer. Fasadebegrunnelser fortsetter som et problem fordi grunnloven er satt ut av spill, og Høyesterett må ta grep eller bli husket av ettertiden for sitt svik.

Dette er uunngåelig. Det er en gammel sannhet i jussen at det i tider med tyranni bare finnes tre valg: Forræderi, medløperi, og grunnlovsforsvar. I en tid som vår, hvor offentlig panikk sørger for en blindsonne som muliggjør vilkårlig forfølgelse, er jurister som svikter ansvaret for rettsstatsbygging enten medløpere eller forrædere, og AROD vil eksponere et problem for rettsstaten til vi finner jurister som står opp for idealene og prinsippene som rettsvesenet bygger på. Rettferdighet vokser kanskje sakte frem, men før eller siden vil etiske utfordringer i straffesakskjeden få oppmerksomhet, og Høyesterett må rette opp i skaden som følger med nedprioritering av rettighetsjuss eller leve med skammen.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink that reads 'Roar Mikalsen'. The signature is fluid and cursive, with the first name 'Roar' and last name 'Mikalsen' clearly distinguishable.

Roar Mikalsen

Leder for Alliansen for rettighetsorientert ruspolitikk